SHERIA YA FEDHA ZA SERIKALI ZA MITAA

(SURA YA 290)

SHERIA NDOGO

(Zimetungwa chini ya Vifungu vya 7(1) na 16(1))

SHERIA NDOGO ZA (UUZAJI NA UNUNUZI WA KOROSHO KARANGA) ZA HALMASHAURI YA WILAYA YA TANDAHIMBA ZA MWAKA 2023

Jina

1. Sheria Ndogo hizi zitaitwa Sheria Ndogo za Uzaji na Ununuzi wa Korosho Karanga za Halmashauri ya Wilaya ya Tandahimba, 2023.

Matumizi

2. Sheria Ndogo hizi zitatumika katika eneo lote la Halmashauri ya Tandahimba, na zitaanza kutumika baada ya kutangazwa katika Gazeti la serikali.

Tafsiri

3. Katika Sheria Ndogo hizi, bila ya kuathiri fasili katika Sheria nyingine maneno yafuatayo yatakuwa na maana iliyotajwa hapa:-

"**Afisa Muidhiniwa**" maana yake ni Afisa yeyote wa halmashauri atakayeteuliwa na Mkurugenzi kufanya kazi yoyote chini ya Sheria Ndogo hizi;

"Bodi ya Korosho Tanzania" maana yake ni bodi iliyoanzishwa chini ya kifungu cha 15(1) cha Sheria ya Tasnia ya Korosho, Na. 18 ya mwaka 2009

"**Gulio**" maana yake ni eneo au sehemu yoyote ya wazi au iliyojengwa ambayo imetengwa na halmashauri kwa ajili ya shughuli za kuuza na kununua korosho karanga (*kennel*), korosho ghafi na bidhaa zingine za korosho kutoka viwandani, na itamaanisha pia Kituo cha kuuzia korosho karanga pamoja na Chama cha Ushirika cha Msingi kilichoteuliwa kuuza korosho karanga na korosho ghafi;

"**Halmashauri**" maana yake halmashauri ya Wilaya ya

Tandahimba;

“Korosho karanga” maana yake ni korosho zilizobanguliwa kwa kutolewa ganda gumu la nje pamoja na korosho zilizobanguliwa kwa kutolewa ganda gumu la nje na ganda laini la ndani;
“Korosho nyeupe” maana yake ni korosho karanga;

“Korosho ghafi” kwa minajili ya sheria ndogo hizi, maana yake ni korosho ambazo hazijabanguliwa na zipo tayari kwaajili ya kuuzwa kwa wabanguaji wa ndani ya nchi;

“Mfumo wa Soko la Awali” maana yake ni mfumo wa ununuzi wa korosho unaowawezesha wabanguaji na wakulima kukubaliana kuuziana korosho ghafi ili wabanguaji waweze kuzibangua kwenye viwanda vyao vilivyomo ndani ya nchi (*Primary Market*).

”**Mkurugenzi**” maana yake ni Mkurugenzi Mtendaji wa Halmashauri ya Wilaya ya Tandahimba, au mtumishi mwingine wa Halmashauri ambaye atateuliwa kukaimu nafasi hiyo;
“**Mnunuzi**” maana yake ni mtu, kikundi cha watu au taasisi yoyote inayojishughulisha na ununuzi wa korosho karanga au korosho ghafi katika eneo la halmashauri kwa nia ya kufanya biashara;
“**Msafirishaji**” maana yake ni mtu binafsi, kampuni, taasisi, au shirika ambaye anasafirisha korosho karanga;

“**Muuzaji**” maana yake ni mtu, kikundi cha watu, kampuni au taasisi inayojishughulisha na uuzaji wa korosho karanga katika eneo la halmashauri;

“**Ushuru**” maana yake ni malipo yanayotozwa na kulipwa kwa Halmashauri kama kodi ya bidhaa au huduma inayotolewa;

“**Vituo vya kuuzia korosho”** maana yake ni vituo maalum vilivyotengwa na Halmashauri kwaajili ya kufanikisha zoezi la uuzaji na ununuzi wa korosho karanga wakati wote na kwamba vituo hivi ndivyo vitakavyotumika kufanikisha zoezi la uuzaji na ununuzi wa korosho ghafi kwa wabanguaji wadogo kipindi cha msimu wa korosho ikiwa ni pamoja na kipindi ambacho msimu wa korosho utakuwa umefungwa (nje ya msimu)

“Wabanguaji wadogo” maana yake ni mtu, watu, kikundi cha watu au vikundi vya watu vilivyoamua kwa dhamira yao kubangua

korosho walizozivuna kwenye mashamba yao ikiwa ni pamoja na wale wote ambao watanunua korosho ghafi kupitia Mfumo wa Soko la Awali (*Primary Market*) kwa nia ya kubangua na kuuza korosho hizo zikiwa zimebanguliwa.

"**Wabanguaji wa ndani"** maana yake ni wabanguaji wa korosho ghafi ambao wananunua korosho ghafi kupitia Mfumo wa Soko la Awali na ambao viwanda vyao vipo ndnai ya nchi ya Tanzania (*local processors*)

"**Wakala**" maana yake ni mtu binafsi, kikundi cha watu, Kampuni au Shirika ambalo litakuwa limepewa mamlaka na Halmashauri ya kutekeleza Sheria Ndogo hizi kwa niaba ya Halmashauri

"**Waziri**" maana yake ni Waziri mwenye dhamana ya Serikali za Mitaa.

Ushuru wa korosho karanga

4. (1) Ni marufuku kwa mtu yeyote kuuza au kununua korosho karanga katika eneo ambalo si julio au kituo kilichoteuliwa kwaajili ya kufanyia biashara hiyo.

(2) Halmashauri itatoza ushuru wa korosho karanga kwa kiwango cha asilimia tatu (3%) ya bei ya kununulia kwa ajili ya korosho karanga zote zitakazonunuliwa zikiwa nyeupe na kuongezwa thamani au kusafirishwa nje ya eneo lake kwa mujibu wa Sheria Ndogo hizi.

(3) Ushuru huo utalipwa na mnunuzi kabla ya kusafirisha korosho karanga na korosho ghafi kutoka kwenye eneo zilikonunuliwa korosho hizo.

(4) Itakuwa ni marufuku kwa mtu yeyote kununua au kusafirisha korosho karanga na korosho ghafi bila kulipia ushuru.

Wajibu wa kulipa ushuru

5. (1) Ni marufuku kwa mnunuzi kununua korosho karanga au korosho ghafi katika eneo la Halmalshauri bila kuwa na leseni halali ya biashara iliyoidhinishwa na Bodi ya Korosho kwa kushirikiana na halmashauri.

(2) Kutakuwa na kibali maalum cha kusafirishia korosho karanga na korosho ghafi kwa mujibu wa Nyongeza ya Sheria Ndogo hizi, na ni marufuku kwa msafirishaji kupokea na kusafirisha korosho ambazo hazikulipiwa ushuru kwa kiwango kilichotajwa chini ya Sheria Ndogo hii.

(3) Ushuru unaotozwa kwa mujibu wa Sheria Ndogo hizi utalipwa kwa Halmashauri au wakala wake ambaye atatoa stakabadhi ya kielektroniki ambayo itatumika kama kielelezo cha malipo hayo.

(4) Ni wajibu wa mtu yeyote anayelipa ada au ushuru kudai na kuhakikisha anapewa stakabadhi halali (kielektroniki) ya halmashauri kwa malipo yoyote atakayoyafanya.

Wajibu wa mnunuzi

6. (1) Kila mnunuzi wa korosho karanga na korosho ghafi atasaini mkataba na Halmashauri utakaomruhusu kununua na atapewa kibali cha kununulia korosho kitakachotolewa na halmashauri.

(2) Mnunuzi wa korosho mwenye wasaidizi, atawajibika kuwatambulisha rasmi wasaidizi wake hao kwa Halmashauri kabla ya kupewa kibali.

(3) Ununuzi utafanyika katika vituo vya kununulia korosho au kwenye magulio yaliyothibitishwa na Halmashauri kwa kutumia mzani au kipimo chochote kingine kilichothibitishwa na Halmashauri au mamlaka nyingine iliyowekwa kisheria.

(4) Mbanguaji wa ndani au Mnunuzi wa korosho ghafi, mbali na kuwa na leseni ya ununuzi inayotlewa na Bodi ya Korosho Tanzania, atatakiwa kuzingatia maelekezo yaliyomo kwenye Mwongozo wa Upatikanaji wa Korosho Ghafi kupitia Soko la Awali (*primary market*) ambao hutolewa na Bodi ya Korosho ya Tanzania.

(5) Katika kipindi cha msimu, korosho ghafi zote zitauzwa na kununuliwa kwa njia ya mnada, kwenye AMCOS ambazo wanunuzi na wabanguaji watakubaliana kwa kuzingatia

mashrti ya Mwongozo wa Soko la Awali na kwamba katika kipindi cha nje ya msimu (*off season*) kipindi ambacho maghala ya vyama vya Ushirika vya Msingi (AMCOS) yanakuwa yamefungwa, korosho ghafi zote zitauzwa na kununuliwa kwenye vituo vya kuuzia korosho karanga.

Stakabadhi za malipo

7. (1) Kutakuwa na stakabadhi za kielektroniki zilizohakikiwa na Halmashauri na kila mnunuzi atatumia stakabadhi hizo wakati wa ununuzi wa korosho karanga au korosho ghafi.

(2) Itakuwa ni haki ya mlipaji kuoneshwa kitambulisho na Afisa mwidhinishwa au wakala kabla ya kulipa ada au ushuru wowote.

(3) Utakuwa ni wajibu wa mlipaji kuhakikisha anapewa stakabadhi ya malipo yoyote anayoyafanya

Muda wa ununuzi

8. Isipokuwa kwa ruhusa maalum ya maandishi iliyotolewa na Mkurugenzi:

(a) Ni marufuku kuuza na kununua korosho karanga au korosho ghafi kabla ya saa kumi na mbili (12:00) asubuhi na baada ya saa kumi na mbili (12:00) jioni.

(b) Endapo ununuzi na uuzaji wa korosho utatafanyika nje ya muda uliotajwa kwenye kipengele cha (a) hapo juu, hatua kali zitachukuliwa ikiwa ni pamoja na kutaifisha mzigo wa korosho zilizokamatwa sambamba na wahusika kupatiwa adhabu zingine zilizotajwa katika sheria ndogo hizi.

Makosa

9. (1) Litakuwa ni kosa chini ya sheria ndogo hizi kwa mtu yeyote;

(i.) ambaye kwa namna yeyote ile atamsaidia mnunuzi kukwepa ushuru;

(ii.) kukwepa kwa makusudi kulipa kiwango cha ushuru anachostahili kulipa;

(iii.) kushawishi mtu au kundi la watu kukataa au

kukwepa kulipa ushuru;

(iv.) kwa mtu yoyote kujifanya msaidizi wa mnunuzi wa kununua korosho karanga au ghafi, bila maagizo au usimamizi wa mnunuzi mwenyewe;

(v.) kuuza na kununua korosho karanga au korosho ghafi nje ya utaratibu ulioainishwa kwenye Sheria Ndogo hizi;

(vi.) kwa mtu yeyote kukataa au kushindwa kutii agizo lolote atakalopewa na Mkurugenzi kuhusiana na ulipaji wa ushuru chini ya Sheria Ndogo hizi;

(vii.) kumzuia Afisa mwidhiniwa au wakala kukusanya ushuru au kufanya jambo lolote jingine katika kutekeleza majukumu yake chini ya sheria ndogo hizi.

Adhabu

10. Mtu yeyote atakayepatikana na hatia chini ya Sheria Ndogo hizi atalipa faini isiyopungua shilingi Laki Mbili (200,000/=) na isiyozidi Milioni Moja (1,000,000/=) au kifungo kisichopungua miezi kumi na miwili jela au vyote viwili kwa pamoja.

Kukusanya ushuru kwa kukamata mali

11. (1) Bila ya kuathiri masharti yanayotajwa katika kifungu cha 10 cha Sheria Ndogo ndogo hizi, Halmashauri inaweza kukusanya madeni ya ushuru kwa njia ya kukamata na kushikilia korosho karanga au ghafi za mdaiwa, zinazosafirishwa bila kulipiwa ushuru pamoja na chombo cha usafiri kitakachotumika kusafirishia, vyenye thamani sawa na ushuru anaodaiwa au zaidi, kiasi hicho kikihesabiwa pamoja na gharama za zoezi la ukamataji na usafirishaji wa mali hiyo.

(2) Halmashauri itatoza faini ya shilingi 5,000 kwa kila kilo moja ya korosho karanga au ghafi zilizozidishwa bila kulipiwa ushuru

au itauza kwa mnada mali yoyote iliyokamatwa chini ya Sheria Ndogo hii iwapo;

(a) baada ya siku saba (7) tangu mali hiyo kukamatwa, mdaiwa atakuwa hajalipa ada ama ushuru anaodaiwa pamoja na gharama za ziada anazopaswa kulipa,

(b) mali iliyokamatwa inaweza kuharibika haraka, ndani ya kipindi kisichozidi siku mbili za kalenda,

(c) mmiliki wa mali iliyokamatwa hatakuwa amejitokeza ndani ya siku saba baada ya mali yake kukamatwa.

Mipaka ya uwajibikaji wa Halmashauri

12. Halmashauri haitawajibika kwa namna yoyote na kwa hasara yoyote ile itakayotokea ama wakati wa kukusanya madeni ya ushuru au kwa mali zitakazokamatwa na kushikiliwa chini ya Sheria ndogo hizi.

Uwezo wa Mkurugenzi.

13. (1) Mkurugenzi kwa maandishi anaweza kumuagiza mnunuzi au mzalishaji yeyote aandae na kukabidhi kwake taarifa ya kiasi cha korosho karanga au ghafi alizozalisha au kununua katika kipindi kinachotajwa katika agizo hilo.

(2) Mkurugenzi atakuwa na mamlaka ya kumteua Afisa yeyote wa Halmashauri kusimamia utekelezaji wa Sheria Ndogo hizi.

(3) Bila ya kuathiri kifungu cha 13(1) ya Sheria Ndogo hizi, Afisa yeyote wa Halmashauri atakuwa ni Msimamizi wa hizi Sheria Ndogo.

(4) Halmashauri itakuwa na uwezo wa kumteua Wakala kusimamia utekelezaji wa Sheria Ndogo hizi.

Uwezo wa kufifilisha kosa

14. Mkurugenzi au Afisa Muidhiniwa anaweza kumtoza faini isiyopungua kiasi cha shilingi Laki Mbili (200,000/=) mtu yeyote aliyetenda kosa na kukiri kwa maandishi kwa mujibu wa nyongeza ya Sheria Ndogo hizi.

NYONGEZA

KIBALI CHA KUSAFIRISHA KOROSHO KARANGA AU KOROSHO GHAFI

Namba ya kibali…………………….. Tarehe ……………………...

Msimu…………………………. Zao ……………………………….…

Jina la mnunuzi………………………………………………………………..

Idadi ya Tani/Kg za awali…………………………………………………………

Kiasi kilichonunuliwa………………………………………………………

Jumla ya Tani/Kg……………………………………………………………….

Kiasi kinachosafirishwa………………………………………………………

Kiasi kilichobaki……………………………………………………………..

Namba ya stakabadhi ya ushuru……………………………………………..

PDN ya chama cha msingi/Stakabadhi…………………………………………

Tarehe ya kusafirisha…………………………………………………………..

Jina la Dereva…………………………………Na. ya Gari……………………………

Jina la Afisa aliyeidhinisha mzigo………………………….Saini………………………

……………………………………………………

Mhuri na saini ya Mkurugenzi/MSweka hazina

15.	Lakiri ya Halmashauri ya Wilaya ya Tandahimba ilibandikwa kwenye Sheria Ndogo hizi kwa azimio lililopitishwa na Halmashauri katika kikao kilichoketi na kufanyika tarehe……………………… na ilibandikwa mbele ya: …………………………………. **MARIAM SAID MWANZALIMA** *Mkurugenzi Mtendaji wa Halmashauri ya Wilaya ya Tandahimba* …………………………… **BAISA ABDALLAH BAISA** *Mwenyekiti wa Halmashauri ya Wilaya ya Tandahimba* **NAKUBALI** **…………………………………………………….** **ANGELLAH JASMINE KAIRUKI (MB)** **WAZIRI WA NCHI – OFISI YA RAIS** **(TAWALA ZA MIKOA NA SERIKALI ZA MITA)** **Dodoma,** **Julai, 2023**	*Lakiri ya Halmashauri*